

Ostlänken, Hagnesta

Fornlämning L1984:1511, Hagnesta 1:2, Nyköpings kommun, Södermanlands län.
Arkeologisk förundersökning.

Ingeborg Svensson

Sammanfattning

Sörmlands Arkeologi AB har i slutet av maj år 2024 genomfört en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte av fornlämning L1984:1511. Fornlämningen utgörs av ett gravfält med ett femtiotal gravar i form av högar och stensättningar. Arbetet utfördes med anledning av tillkommande markanspråk i samband med planeringen av Ostlänken, en ny järnväg mellan Järna i Stockholms län och Linköping i Östergötlands län. Inom det aktuella förundersökningsområdet framkom inget av arkeologiskt intresse.

Rapporten laddas ned via
www.sormlandsarkeologi.se

eller beställs från

Sörmlands Arkeologi AB
Tideliusgatan 37
118 69 Stockholm

mail@sormlandsarkeologi.se

Grafisk form och layout: Lars Norberg
Kart- och ritmaterial: Ingeborg Svensson

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

© Sörmlands Arkeologi AB
Nyköping 2024

Innehåll

Sammanfattning 2

Inledning 4

Syfte 4

Genomförande 4

Resultat 4

Referenser 5

Administrativa uppgifter 5

Bilagor 6

Bilaga 1. Utdrag ur Sverigekartan med platsen för förundersökningen. Skala 1:1000 000.

Bilaga 2. Utdrag ur Terrängkartan med förundersökningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

Bilaga 3. Utdrag ur Fastighetskartan med förundersökningsområdet och uttag från KMR. Skala 1:10 000.

Bilaga 4. Schaktplan. Skala 1: 500.

Bilaga 5. Schaktbeskrivningar

Bilaga 6. Fotografier

Inledning

I enlighet med länsstyrelsens beslut (1st dnr 431-5897-2023) har Sörmlands Arkeologi AB utfört en arkeologisk förundersökning i avgränsande syfte inom fornlämningsområdet till L1984:1511. Fornlämningen utgörs av ett gravfält med drygt femtio gravar i form av högar och runda stensättningar, vissa höglignande. Gravfältet är beläget inom fastigheten Hagnesta 1:2, Nyköpings kommun i Södermanlands län (se bilaga 1 & 2). Fältarbetet genomfördes den 30 och 31 maj år 2024. Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Ingeborg Svensson. I fältarbetet deltog även Patrik Gustafsson Gillbrand. Båda är verksamma som arkeologer på Sörmlands Arkeologi AB.

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes med anledning av att Trafikverket planerar för den nya järnvägen Ostlänken. Arbetsföretaget omfattar sammanlagt en sträcka om 16 mil från Järna i Stockholms län till Linköping i Östergötlands län. I Södermanland berör järnvägsprojektet Trosa och Nyköpings kommuner. I samband med projektet har det också tillkommit markanspråk för arbetsvägar och upplagsplatser.

Fornlämning L1984:1511 ligger i nära anslutning till Trafikverkets tillkommande markanspråk, varför Länsstyrelsen i Södermanlands län fattade beslut om att en arkeologisk förundersökning skulle genomföras i avgränsande syfte inom det planerade exploateringsområdet. Beslutet fattades med stöd av 2 kapitlet 13 och 14 § i Kulturmiljölagen (1988:950). Ansvarig för kostnaden var Trafikverket.

Förundersökningsområdet var cirka 2 600 m² stort och utgjordes till största delen av inhägnad betesmark. Utanför stängslet åt öster vidtog berg i dagen och en skogbevuxen slänt som lutade brant ned mot betesmarken. Höjden över havet uppgick till mellan cirka 17 och 20 meter och jordarten utgjordes av postglacial lera (Jordartskartan, Ser. Ae nr 11, 9H Nyköping SV)

Syfte & målsättning

Syftet med förundersökningens var att ge Länsstyrelsen ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning och ett underlag för att bedöma behovet och omfattning av en eventuellt kommande arkeologisk undersökning. Det innebar att förundersökningen skulle fastställa om det inom det angivna förundersökningsområdet förekom lämningar tillhörande gravfältet L1984:1511.

Genomförande

Den nordöstra delen av förundersökningsområdet utgjordes av berg i dagen, varför inga sökschakt kunde grävas inom den ytan. Här genomfördes i stället en inventering för att fastställa om det fanns några synliga gravar i form av förhöjningar eller stensamlingar.

Inom den kvarvarande delen av förundersökningsområdet grävdes sammanlagt 10 sökschakt vilka tillsammans uppgick till en yta om cirka 155 m². Syftet med sökschakten var att eftersöka anläggningar och/eller fynd som kunde knytas till gravfältet. Schakten var cirka 9 – 12 meter långa och mellan 1,3 och 2,5 meter breda. Djupet uppgick som mest till cirka 0,20 meter. Sökschakten rensades för hand, beskrevs i text och mättes in med RTK/GPS. Fotodokumentation utfördes genomgående under fältarbetets gång. Samtliga sökschakt lades igen i samband med att fältarbetet avslutades.

I samband med att fältarbetet avslutades gjordes även kvalitetshöjande insatser i beskrivningen av fornlämning L1984:1511 i KMR genom Fornreg. Förändringarna innebar en omdisponering av texten så att den följer den nu gällande strukturen och att uppgifterna om terräng och vegetation på lämningen uppdaterades. Idag är gravfältet beväxt med tät planterad granskog, vilket påverkat enskilda gravar och gravfältet som helhet på ett negativt sätt.

Resultat

Inget av arkeologiskt intresse framkom i samband med inventeringen av bergspartiet eller i något av sökschakten i betesmarken.

Referenser

Jordartsskartan. Ser Ae. nr 11. Geologiska kartbladet 9 H Nyköping SV. Sveriges Geologiska Undersökningar, SGU. Stockholm 1972. (www.sgugeolagret.se/GeoLagret/)

KMR, *Kulturmiljöregistret, Riksantikvarieämbetet* <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 2313

Länsstyrelsens dnr: 431-5897-2023

Uppdragsnummer: 202301510

Tid för undersökningen: 2024-05-30 & 2024-05-31

Personal: Patrik Gustafsson Gillbrand & Ingeborg Svensson.

Kommun: Nyköping

Socken: Helgona

Fastighet: Hagnesta 1:2

Belägenhet: N 6518484,371 E 618572,021

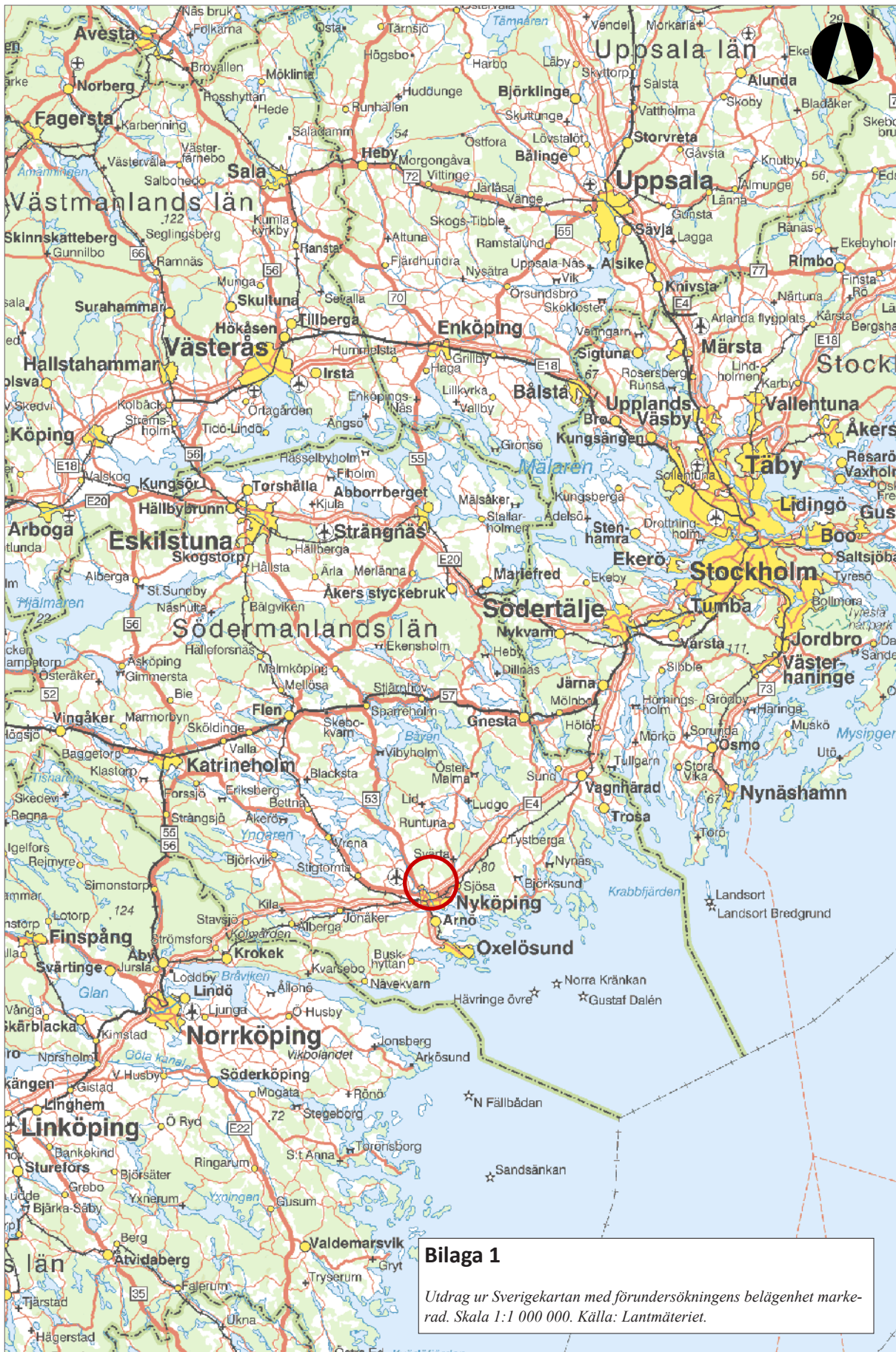
Koordinatsystem: SWEREF99 TM

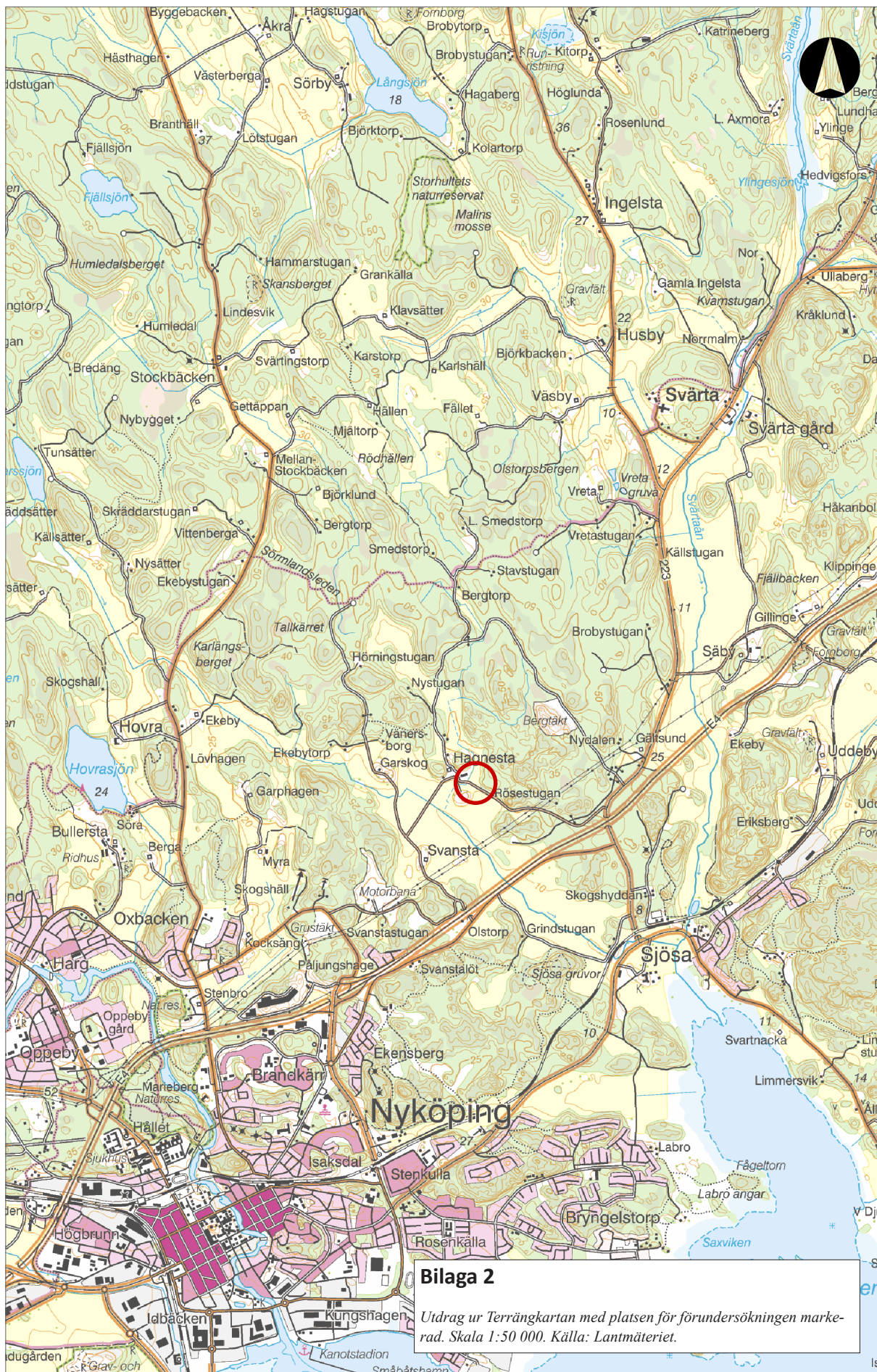
Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: ca 155 m² (sökshakt)

Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Rapporten finns tillgänglig genom Arkivsök (<https://www.raa.se/hitta-information/arkivsoek/>). Övrig digital dokumentation (inmätningar & foton) förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material.

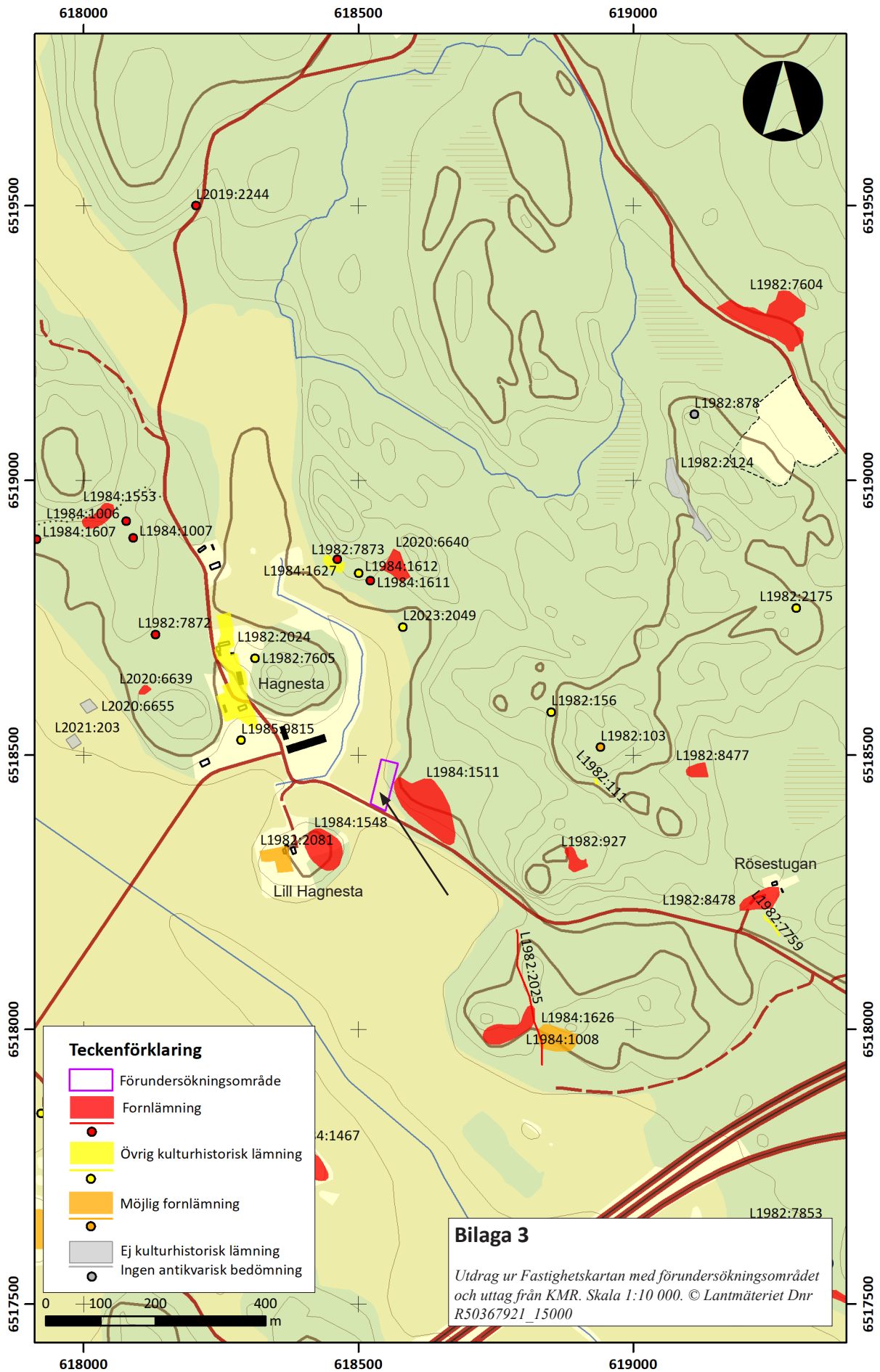
Bilagor

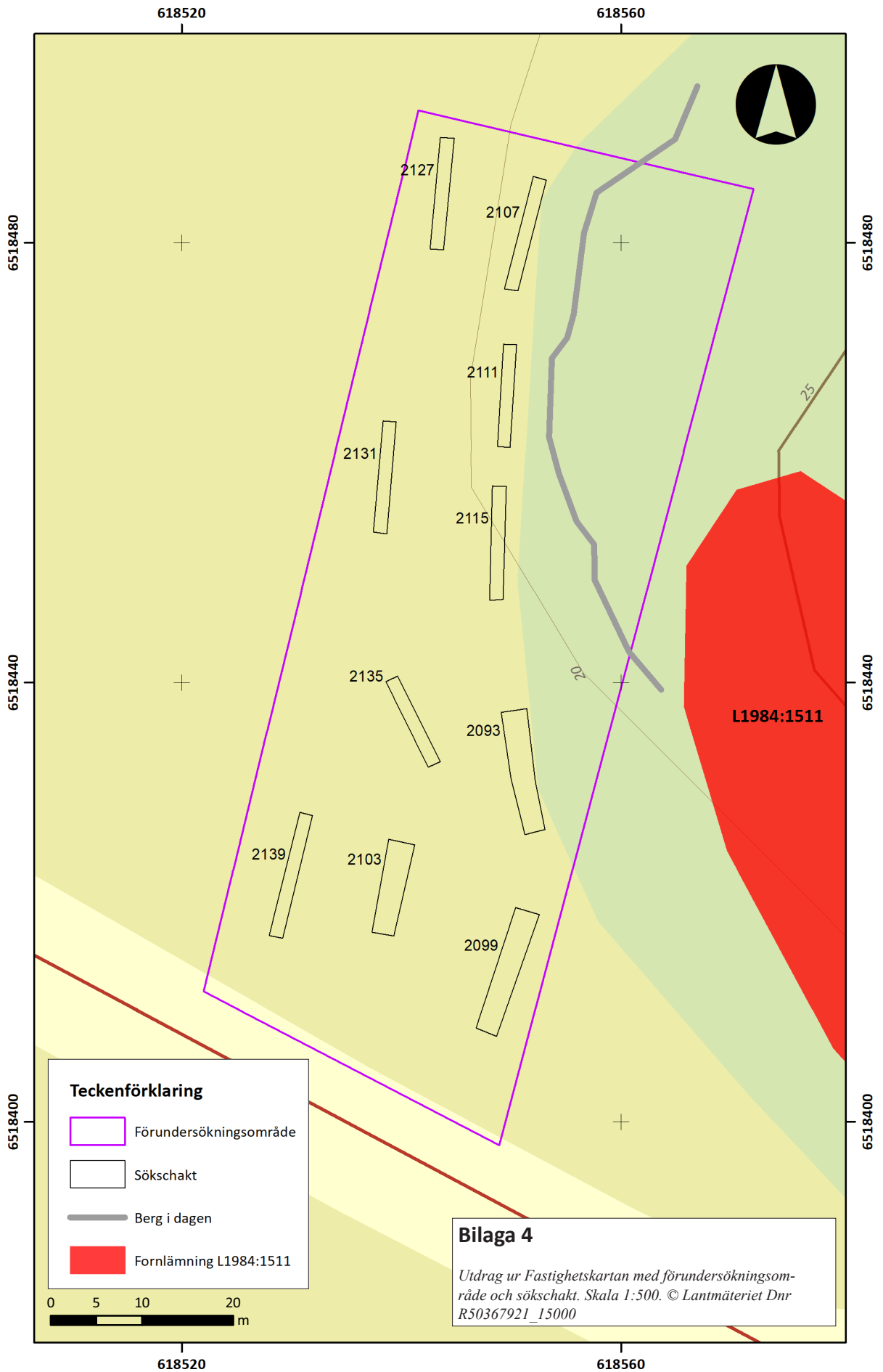

Bilaga 2

Utdrag ur Terrängkartan med platsen för förundersökningen markerad. Skala 1:50 000. Källa: Lantmäteriet.

Bilaga 5, Schaktbeskrivningar

Schaktnr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning
2093	11 x 2,5	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2099	12 x 2,5	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2103	9 x 2,5	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2107	11 x 1,3	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2111	10 x 1,3	0,2	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2115	11 x 1,3	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2127	10 x 1,3	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2131	10 x 1,3	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2135	9 x 1,3	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord
2139	12 x 1,3	0,15	Betesmark: Gulgrå lera. Ingen matjord

Bilaga 6, Fotografier

Vy över betesmarken och förundersökningsområdet. Bilden är tagen från N. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2024, Sörmlands Arkeologi AB.

Bakom björken skymtar en av gravhögarna inom gravfältet L1984:1511. Bilden är tagen från N. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2024, Sörmlands Arkeologi AB.

Exempel på ett av de grävda sökschakten (S2131). Bilden är tagen från N. Foto: Ingeborg Svensson 2024, Sörmlands Arkeologi AB.